

ing over
r harte
rmatie".
de apos-
hebben.
en hier?
chen, de
de kleine
„lokken”
ET Boek
n zonder
boek der
erste de
zeggen.
de? Om
a Nathan
K. S.

ang aan.
itspraak-
al of niet
De uit-
het pro-
nuit in
ken, van
zich door,
ig komt;
rlden be-
nog om
el anders
an wie ze
in uit el-
otte aan-
oord van
meer en
die voor

nga. Ook
i. J. Rid-
„de alge-
een paar
oo te pas
diensten
uitspra-
kwaad
in”, maar
orde van
en stand-
n, op dat
die Rev.
over de
arvan de
dergaand

zijn ge-
genadige
der ame-
weet van
r schrijft
n te heb-
schreven.
echt han-
van een
menschen
breijdanus
de zweeg
Kalama-
heeft een
ge, of ge-
doet te
ar ik ont-
ruk weer
EEN. Ik
i in allen
e mensch
o iets als
ndaar die
INDHEID
of gena-

ingen van
et libera-
en per-
ser, alleen
lijk: nooit
K. S.

edrijf

taad (der
Friesland)
e met den
leerenden)
vergeleek
ij schrijft:
reven. Hij
angen.
en bij de
conferen-
georgani-
formeerde

n de dief-
; waar de
verrijen) en

niet met een dochter? Zou de heer Algra ons ook na-
der de waarde van zulk een besluit kunnen aantonen?

IV. De synodes van 1948 te Eindhoven, en te Den
Haag 1949 besloten samen te werken met de Javaanse
kerken. Die zijn volop oecumenisch en los van Neder-
land. (Di loear neger!)

Zie straks maar eens hoe ze zich zullen inschakelen
te Bangkok. Ze hangen prof. Chao aan de lippen. Ze
sloten zich aan bij de Wereldraad.

Nog wel op voorstel van de heer Algra zelf, werken
zijn kerken met hen samen. Den Haag besloot zelfs,
dat de a.s. zendelingen beroepen worden en door de
Nederlandse en door de Javaanse kerken.

Dat was dus zo:
Eerste beroep: Synodale kerken
+ 4 formulieren van enigheid
+ besluit TEGEN Wereldraad.
Tweede beroep: Javaans kerkenootschap
+ 12 artikelen (apost. geloofsbel.)
+ aansluiting bij de Wereldraad.

Waar moet de Pos zich nu aan conformeren, en de
Verkuyt? Zullen zij niet als de „Stenen Man” worden
— uitzijnde naar de Wereldraad en het hoofd er van
afdraaiende — ?

Vindt de heer Algra niet, dat het besluit van Den
Haag tegen de Wereldraad feitelijk opgeheven wordt
door andere besluiten? Is hij van mening, dat de a.s.
zendelingen soms nog hun hoofd van de Wereldraad
zullen wenden daar in Indonesië? Of gelooft hij, dat
er tweeërlei „gereformeerdheid” aan het groeien is:
voor binnenlands gebruik en voor buitenlands gebruik?

Voor 't binnenland: tegen Wereldraad?
Voor export: toch, toch wel pro, en niet zo bekrom-
pen als het wel lijkt?

Tot zoover de v. d. Waal. Het is noodig de teekenen
van de tijden te verstaan. K. S.

* De dubbele moraal ontmaskerd

Hoe vaak hebben we niet geklaagd: er wordt in de ge-
bonden kerken met tweeërlei maat gemeten. Men is daar
smal, men kan daar ook breed zijn; fel tegen vermeende
remonstranten, tolerant tegen werkelijke.

We staan in onze klacht niet alleen.
Dr J. C. Hoekendijk, secretaris van den Wereldraad
van Kerken, is ons te hulp gekomen.

In „In de Waagschaal”, 2 Dec. 1949, schrijft hij over
de aanvallen van prof. Zuidema op de „Wereldzending”.
In eenige artikelen in „Trouw”, Dr Hoekendijk merkt nu
inzake dit „wild geschrijf” op, dat het slechts in Indone-
sië weersproken werd, doch dat in Nederland een publie-
ke reactie achterwege bleef. De Rullmann weersprak in
„De Heerhaan” Dr Zuidema en Dr Verkuyt, drong aan
op een „publieke bestrijding van Prof. Zuidema's valse
getuigenis en de laffe aanval op zijn makkers”. Maar in
Nederland bleef het stil. En dan stelt dr Hoekendijk de
volgende ontdekkende vragen:

Is het dan toch waar, dat de waarheidscriteria aan
de beide kanten van de Alpen verschillen? Of verkrijgt
men bij het passeren van Port Said een grotere vrij-
heid? Of moed?

En na deze uitdagende woorden gaat dr Hoekendijk
aldus voort:

Velen uit Prof. Zuidema's kring hebben zich geër-
gerd en vertoond over zijn artikelen. Maar op de vraag
waarom dit niet openlijk werd uitgesproken, was het
antwoord steevast dat zo iets „niet opportuun” zou zijn.
Sommigen vreesden, dat door zulk een terechtwijzing
de zendingsinkomsten zouden dalen, anderen voelden
zichzelf in een te „gevaarlijke” positie om de hoog-
leraar tegen te spreken, weer anderen — de gelijkenis
van Prof. Zuidema's optreden met dat van Prof. Schil-
der is hun niet ontgaan — waren benaauwd voor een
nieuw schisma.....

De oecumenische hoffelijkheid mag niet verbieden
deze kwellende vraag te uiten: vertonen de Gerefor-
meerde Kerken, wanneer het er op aankomt, niet het
karakter van een primitieve adat-gemeenschap, waar
het er immers voor alles op aankomt, dat men het al-
tijd weer voor de stamgenoot opneemt en het groeps-
prestige bewaart?

Natuurlijk zijn we het in geen enkel opzicht met dr
Hoekendijk eens, wat zijn kritiek op Zuidema's artikelen
betreft, artikelen, die volgens hem verhuuld zijn „in een
Schilderiaansch dialect, dat ieder zoo maar niet ver-
staat”. We staan achter den aanvallenden prof. Zuidema,
al wilden we wel, dat hij nu ook verder ging en zijn
kerken ging oproepen tot vrijmaking en reformatie.

Maar met de kritiek op de gebonden Geref. Kerken,
die dr Hoekendijk uitbrengt, zijn we het eens. Wat dat
betreft spreekt dr Hoekendijk met een schilderiaansch
accent. De kool en de geit worden gespaard in de ker-
ken, die in 1948 een Vervangingsformule opstelden en zich
aansloten bij den Ned. Zendingraad en I.Z.R., die in 1948
te Eindhoven en in 1949 te Den Haag alle leeruitspraken
handhaafden en tegelijk stevige contacten aanknoopten
met de bij den Wereldraad aangesloten Javaansche ker-
ken. De 31 studenten, die weer Groen en „den jongen
Kuyper” willen lezen, worden „ongereformeerd” genoemd.
Maar met barthianen wordt in de zending samengewerkt:
„Baarn” en „Oegstgeest” zijn de Groote Twee der neder-
landsche zending. En tegelijk durft men ook weer niet
in alles de consequenties van eigen daden trekken. Men
gaat uit; maar dan „in het netje”. Tweeërlei ethiek. Tus-
schen ja en neen.

Moge er eindelijk eens gekozen worden. Of eigenlijk:
als er zóó doorgeslagen wordt, is er al gekozen. Gekozen
voor de normloosheid. En deze keuze riep en roept om
Afscheiding, Doleantie en Vrijmaking. Hij heeft u bekend
gemaakt, o mensch, wat goed is. En wederom: niet wij,
maar de Woorden des Heeren verbinden wetteloosheid met
den antichrist (2 Thess. 2). Sneek.

C. VAN DER WAAL.

* Verdrukking

We moeten ons erop voorbereiden, dat wij over heel de
linie in de verdrukking komen. Inzake onze zending op
Soemba hebben we nog steeds de gevolgen te dragen van
een achter de schermen opererende synodocratische te-
genwerking. En wat Borneo betreft: ook in de pogingen
om daar voet aan den grond te krijgen, stuiten we op
teekenen, die erop wijzen, dat de wereld, na Hitler's dood
uitbundig gevierd te hebben (niet allen gelooven, dat hij
nog leeft) de grootste ketterij van Hitler bewaard heeft:
de gelijkschakeling. „Ze” klagen in de krant, als de nazi's
in Beleren en in andere duitse staten den kop weer
opsteken. Maar het nazidom, waaraan de gelijkschake-
lingsidee in het bloed zit, is welkom, zoodra het maar
stichtelijk doet. Daar is „de” kerk dan voor. Wij ver-
namen, dat men onze zending in Borneo wil tolereren,
als maar voldaan wordt aan de voorwaarde, dat de daar
te „planten” kerken zich „natuurlijk” laten gelijkschake-
len met de algemeene protestantsche kerk; enfin, als ze
helemaal zich laten incorporeren in de organisatie, die
zich gereed houdt, om de inschakeling-van-morgen, en de
gelijkschakeling-van-overmorgen bij voorbaat tegemoet te
komen, en die het hoofd heel netjes vooroverbuigt, opdat

Kerk en Koninkrijk Gods (VIII)

POP. WETENSCH. SCHETSEN

ZONDAG 19 EN 12.

Ook in zijn bespreking van wat de Nederlandsche
Gereformeerde Belijdenisschriften zeggen over de ver-
houding van kerk en koninkrijk Gods blijkt Dr H. J.
Westerink een slecht exegeet en bovendien iemand,
die zijn verkeerd filosofische constructies met dwaze
historische speculaties tracht te verdedigen.

Hij is van oordeel, dat de Catechismus in één Zon-
dagsafdeeling de scherpe (onder)scheiding van Chris-
tus als Hoofd van de kerk en als Koning in het rijk
leert. Deze Zondag van den Catechismus biedt dus z.i.
steun aan de theorie, dat kerk en koninkrijk Gods
aparte terreinen zijn, sterk van elkaar te (onder)-
scheiden.

Maar overigens komt dit belijdenisgeschrift, dat de
schrijver eens met zijn ja-woord heeft bekrachtigd,
er bijzonder slecht af.

De uitspraken, die Dr Westerink voor het karretje
van zijn theorieën meent te kunnen spannen, vinden
we in Zondag 19.

In deze Zondagsafdeeling, die over het regiment van
Christus over alle dingen handelt, heet het, dat Chris-
tus is ten hemel gevaren, „opdat Hij Zichzelf daar
bewijze als het Hoofd zijner christelijke kerk, door
Wien de Vader alle ding regeert”.

Dr Westerink merkt nu op, dat de benaming Hoofd
hier gereserveerd is voor Christus' relatie tot de kerk.
Hij acht dit waarschijnlijk een bevestiging van de
theorie, welke hij in volkomen strijd met (o.a.) Ef. 1
en Col. 1 en 2 heeft opgezet.

Hier blijkt, dat Dr Westerink den Catechismus met
dezelfde verkeerde vooroordeelen leest als die, waar-
door hij bij zijn poging tot exegese van enkele Schrift-
geveens bleek beheerscht te worden.

Immers er is geen sprake van, dat Zondag 19 den
term „Hoofd” reserveert voor Christus' be-
trekking tot de kerk. Van „reserveeren” kan men
slechts spreken, als het een met duidelijke woorden
van het ander wordt afgegrensd. Het is echter vol-
strekt niet zoo, dat de Catechismus, wanneer hij ons
ook in Zondag 19 belijdt, dat de Christus Hoofd
is van Zijn kerk, daarmee uitspreekt, dat deze Chris-
tus geen Hoofd is in het rijk van God. Eer het tegen-
deel is het geval.

Zondag 19 legt juist allen nadruk op de nauwe ver-
bondenheid van de waardigheden van den Christus
ten opzichte van kerk en koninkrijk Gods. Aan de
rechterhand van God zittend bewijst de Christus Zich
het Hoofd van Zijn christelijke kerk. Door Hem in
Zijn functie van Hoofd der kerk regeert de Vader alle ding. „Alle ding” is hier, evenals
in de Schriften op welke deze uitspraak van den cate-
chismus gefundeerd is, aanduiding van het koninkrijk
Gods. De Vader bestuurt dus vandaag Zijn rijk door
den Christus als Hoofd van de christelijke kerk.

Ligt hier niet juist op den sterken samenhang van
de bevoegdheden van den Christus alle accent? Vin-
den we hier niet de belijdenis, welke wij uit Ef. 1
en Col. 1 en 2 en andere Schriftplaatsen hebben
samengevat met de woorden: kerk en koninkrijk vor-
men meer dan een personeele unie? Ef. 1 en Col. 1
en 2 verkondigen: Christus, het Hoofd boven alle din-
gen, is de Koning der kerk. En Zondag 19 belijdt: de
Koning der kerk is het Hoofd boven alle ding.

In plaats van de scherpe (onder)scheiding van Dr
Westerink te steunen, staat antwoord 50 van den Hei-
delbergischen Catechismus lijnrecht tegen diens con-
structies over.

Met de volgende vraag en het daarop gegeven ant-
woord is het al evenzoo gesteld. Immers daar wordt
gevraagd, wat nuttigheid ons deze heerlijkheid van
ons Hoofd Christus brengt. Met „deze heerlijkheid” is
bedoeld het zitten aan de rechterhand Gods, de
koningspositie in het rijk der hemelen. Er wordt dus
ook gevraagd naar de bate, welke de nauwe verbon-
denheid van de waardigheden van den Christus voor
Zijn volk met zich voert.

Het antwoord luidt o.a., dat Christus ons met Zijn
macht tegen alle vijanden beschut en bewaart. Alle

het toch behoorlijk passe in den strik, dien de grootste
gelijkschakelaar der geschiedenis, de antichrist, gereed
houdt.

Wat is er toch een bitter klein beetje overgebleven
van de eschatologische verwachting. Aan den eenen kant
de beste menschen, die verrukt naar den staat van Israë-
turen, hoewel die van de messiaansche beloften zich ver-
der houdt dan de felste heiden; aan den anderen kant de
barthianen, die van eschatologisch denken den mond vol
hebben maar door hun vloekwaardige doorbraakspolitiek
de teekenen van de tijden noch verstaan, noch helpen
verstaan. Wij moeten het goed weten: we kunnen hier
in Nederland nog een paar maand ons laten ophouden
door synodocraten, die zeggen dat ze praten willen, praten,
maar intusschen bij de week blijer in hun pers achter een
jongen man aanloopen, die met een paar onnoozele slag-
zinnen een kloof fantaseert, die met de werkelijke niets
te maken heeft, en juist daardoor den afstand zóó groot
maakt, dat men met de klompen voelt: ze willen alleen
praten, met wie onze belijdenis verloochent. Met ons
willen ze in één geval ooit weer samenwonen. Maar
terwijl sommigen nog over dit geharrewar aan 't prak-
tiseeren zijn, gaat rechts en links de antichrist de wape-
nen slijpen, om ons het laatste restje christelijk geloof
als middel-dat-de-wereld-overwint te betwisten. K. S.

macht, die Christus als Hoofd boven alle ding, als
Koning in het rijk Gods, van den Vader heeft ontvan-
gen, wendt Hij aan ten behoeve van de Zijnen. De
kerk is veilig in de schuts van haar Heer, Die Koning
der wereld is.

Ook vraag en antwoord 51 leggen dus allen nadruk
op den sterken samenhang van de ambtsbevoegdheden
van den Christus en op de onlosmakelijke verbonden-
heid van kerk en koninkrijk Gods.

Men kan het niet anders dan als een verblindings van
den geest zien, dat Dr Westerink meent, dat deze
Zondagsafdeeling steun geeft aan zijn constructie van
een scherpe (onder)scheiding van Hoofd en Koning,
Kerk en rijk.

Deze verblindings is te meer verwonderlijk, nu blijkt,
dat de schrijver met andere gedeelten van den Cate-
chismus groote moeite heeft gehad. Het is hem niet
gelukt heel dit belijdenisgeschrift pasklaar te maken
voor zijn betoogen. Hij erkent dat ook ten volle.

„Anderzijds” — zoo schrijft hij — vinden we „in den
Catechismus, dat dit scherpe onderscheid wordt ver-
troebeld. Ik denk inzonderheid aan Zondag 48, over
het koninkrijk Gods, aan Zondag 31 over de sleutelen
des Hemels en Zondag 12 over Christus' Koninkrijk
ambt.”

In deze Zondagsafdeelingen ontdekt Dr Westerink
blijkbaar elementen, die min of meer met zijn beschou-
wingen in strijd zijn. Nu is dat stellig het geval, eer
meer dan min.

Maar had dit hem er niet toe moeten dringen zich
af te vragen, of zijn uitlegging van Zondag 19 wel
deugde? Men moet immers uitgaan van de gedachte,
dat de Catechismus een laken uit één stuk is. Wie
strijdt tegen wat bijv. Zondag 48 leert over de ver-
houding van kerk en koninkrijk Gods mag niet zonder
meer meenen, dat zijn theorie met Zondag 19 in over-
eenstemming is, ja door den inhoud van die Zondags-
afdeeling wordt gestaafd. In elk geval is duidelijk ge-
worden, dat Dr Westerink zich bewust is van de dia-
crepantie, welke er op dit punt bestaat tusschen zijn
constructies en de Gereformeerde belijdenis, uitgedrukt
in den Heidelbergischen Catechismus.

Dr Westerink meent, dat de naam Koning in de
Schrift niet gebruikt wordt van Christus in Zijn relatie
tot de kerk; het N.T. kent volgens hem de uitdrukking
Koning der kerk niet. „Dit vast te moeten stellen
maakt de verwarring van kerk en Koninkrijk in den
Catechismus te ernstiger.”

Wij hebben in onze eerste artikelen reeds aangetoond,
dat Dr Westerink zich in deze zaak ten opzichte van de
Schrift vergist. Zakelijk wordt zoowel in het Woord
Gods van het Oude Verbond als in dat van het Nieuwe
ons verkondigd, dat de Christus Koning der kerk is.

Wij komen op deze zaak thans niet terug doch ver-
melden de uitspraak van Dr Westerink alleen om te
doen zien, met welke ernstige aanklachten hij den
Catechismus tegenkomt.

Hij constateert in den Catechismus een verwarring
van kerk en koninkrijk, een vertroebeling van scherpe,
z.i. schriftuurlijke (onder)scheidingen en hij acht deze
fouten te ernstiger, nu de Schrift naar zijn oordeel den
naam Koning niet van Christus gebruikt in Zijn relatie
tot de kerk. J. FABER.

Boekbespreking

De S. P. de Roos, Beginselen van Kerk-
muziek, 1946, Amsterdam. H. J. Paris,
Uitgeverij.

In dit boek staan zeer vele mooie en ook wel inte-
ressante dingen, en op muziekttechnisch gebied geeft
het den verstandige steun en den onverstandige wijs-
heid. Maar in de principieele grondvragen slaat de
schrijver andere wegen in dan wij. Inzake de begrippen
kerk, liturgie, sacrament. De theologie van Van der
Leeuw heeft schrijver nog te veel onder haar beslag,
en we krijgen ook nog het verhaal van horizontale en